

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

20225

372.21

10-82

1904.

2010

ԳՊՐՈՅԻ ԳԻՐԿԸ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ՀԱՄԱՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ՝ ԲՍՈՒԵՐ ՈՒ ԿԱՐՃ ԽՕՍԲԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԸՆՏԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ՝ ԲԱՑԱՏՐՈՒԱԾ

ԵՒ

ՃՈՒ ԴԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ ՋԱՐԴԱՐՈՒԱԾ

ՅՕՐԻՆԵՑ

ՋԱՐԵՉ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ . ՆՇԱՆ Կ . ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

1901

588

372.21
Թ-82

379.21

Թ-82

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԸՆՏԻՐ ԸՆԹԵՐՅՈՒՄՆԵՐ ԲԱՑԱՏՐՈՒԱԾ

ԵՒ

ՃՈՒՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ ԶԱՐԴԱՐՈՒԱԾ

2002

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Նախակրթարաններու ընթերցանութեան երեք մասերը հրատարակելէ ետքը, իբր անոնց յիմն ու լրացուցիչը, անհրաժեշտ թուեցաւ ինձ, Մանկավարժութիւնը հրատարակել, վերջ մը տալով ան տառապանքներուն որոնց կ'ենթարկուին հաւասարապէս, մանուկը առաջին օրէն իսկ, սորվելու ու բ. գ. ու դաստիարակը սորվեցնելու համար:

Ճատ են հանգիստը կամ ուր մեծ քերականներ ու մանկավարժութիւնը ալ զանազան անուններով զիրքեր, բոլորն ալ առաւել կամ նուազ անբարեբախտ հնչումներով, բարեբախտ, հեռեւեռեւ եւ անբարեբախտ օտանաւորներով լեցուած:

Յուշուած հնչումները կամ մանկավարժական տեղեկութիւնները, կը տարակուսիմ թէ նոյն իսկ հեղինակներուն ալ հասկնալի եղած չեն, ո՛ր կը մնայ խեղճ ու տղէտ մանուկներուն, եւ ուսուցիչներո՛ւն ալ:

Թէ՛, այն բացատրութիւնները կամ հնչումները, ցարդ Զեւեռէ՛ չափ անմեկնելի մնացած են. հաստատուած է բազմաթիւ դաստիարակներու ալ խոստովանութիւններով:

Ներկայ գործս հրատարակելով, հարգելի մէթոտ մը չէ որ պիտի ցոյց տամ Պատ. ուսուցիչներուն, ո՛չ ալ անիրագործելի հրահանգներ:

Տասնընից տարի անընդհատ, անբարեբախտ մանուկներու հանգրոցները եւ եղանակին զբաղելէ վերջ, առիթ ունեցայ մանրակրթիտ ու լրջօրէն ուսումնասիրել նաեւ, օտար լեզուէ շատ մը հանգիստը ալ:

Անձնական փորձառութեանս ու մանկավարժութեան ինձ թելադրած քանի մը պարզ գաղափարներն են, որոնք փափարեցայ զրի առնել, յուսալով թէ կրնան օգտակար ըլլալ Պատ. ուսուցիչներուն:

Գործիս ուրիշ մէկ մասին մէջ ըսած եմ թէ ընթերցանութեան ուսուցումը շատ դժուարին բան մըն է: **49005-ա**

Հոս ալ կ'աւելցնեմ թէ, բ. գ. ուսուցումը անբարեբախտ դասն է ո՛ր եւ է ուսուցչի համար, որչափ ալ մեծ հմտութեան մը լիացնէ նաեւ լայն սիրտ մը: Իմ կողմէ, ինչպէս ըսի, բարեբախտ, բարեբախտ հրահանգներ ու ձեւեր չպիտի առաջարկեմ, այլ պիտի քանամ քանի՞ մը արդէ բարեբախտ օգտակար լուծել հանգոյցը, եթէ կարելի է:

Արդէն ընդունուած սկզբունքներ են թէ,

34545-65

ԱՌԱՋԻՆ. Մանուկը բարեբախտ կամ արդարեւ չէ որ կը փորձուի բան մը սորվիլ:

ԵՐԿՐՈՐԳ. Տղան իր մտքին անբարեբախտ բնա՛ւ չէ արդէ, անը արդէ, եւ ապա էլ արդէ անբարեբախտ: Ասոր ալ հետեւանքը կ'ըլլայ շատ անգամ, տղուն բարեբախտ դառնալը:

Մանկավարժութիւնը կամ ծաղկոցը ներս մտնող տղուն միտքը բոլորովին քաղցր է ու հաճախ չէ որ քիչ քիչ ու մեղմով պիտի բանայ զայն իր իմաստութեամբը:

Բանալու համար այս փակ դուռը, բնութիւնը երեւ ընդէ բարեբախտ տուած է, որը են՝ արդ, յետ, քոտ:

Ուրեմն, դիւրաւ սորվեցնելու համար տղուն, պէտք է արդարեւ քաղցր այս երեք արդ բարեբախտ:

Զբաղեցնել հանգիստը, քաղցր քաղցրութեամբ կամ քառթօնի կտորներով քաղցր կազմել տալու համար:

Խօսել ու արդ, շինած տառին անունը ըսելու համար: Գիտել ու արդ, ան անբարեբախտ, ա՛ն առարկաները որոնց վրայ կը խօսուի:

Տղոց աս գործնական աշխատանքին, ուսուցիչը պարտաւոր է անբարեբախտ սիրով, քաղցր է արդ, ինչպէս կ'ըսուի սովորաբար, որով դասը հաճելի ու դասախօսն ալ սիրելի կ'ըլլայ անոնց:

Ըստ իս, բովանդակ մանկավարժութիւնը ասոր վրայ հիմնուած է: Այս պարզուած տեսակէտներով, ամէն ջանք ըրի, զիրքս ծայրէ ծայր անբարեբախտ ու արդարեւ ընել տղուն, թէ՛ լեզուի, թէ՛ նիւթերու եւ թէ՛ օգտակարութեան կողմէ:

Ներկայ գործս, երկու որոշ մասերու բաժնուած է:

Առաջինը, կը պարունակէ անբարեբախտ արդ, իսկ երկրորդը, պարզ ու տղան շահագրգռող ընթերցումներ:

Բառերը՝ անբարեբախտ ու դասերէն ու անբարեբախտ բացատրուած են, իսկ ոմանք՝ հարցարանով մը ամփոփուած: Բայց, դեռ շատ բան կը մնայ ընել Պատ. ուսուցիչներուն:

Վերջինը, որ այն բանն է, որոնց բացատրութիւնը անբարեբախտ է կամ չէ տրուած, համբերատար ոգով մը պէտք է բարեբախտ, հանգիստ տրուին:

Իսկ ան դասերը, որոնց հարցարան զրուած չէ, ուսուցիչը իր յարմար դատած հարցումները պիտի ընէ տղոց, որոնք պէտք է պատասխանեն անբարեբախտ եւ հարցնալ:

ԴԱՐՍ տղուն համար բարեբախտ պարտականութիւն մը ըլլալու չէ,

այլ ընտանեկան շահերէն ինչո՞ւն է կամ հոգիէն զբաղուի՞նք որմէ համ առնէ եւ օգտուի ան:

Միայն ա՛ս կերպով հնար է, յանձնարէ եւ անբարեբաղին առաջը առնել:

Ա. Բ. Գ. դուրաւ սորվեցնելու համար, իբր անձնական յաջող եւ երէտ քոյննաբարեբաղին, պիտի առաջարկեմ որ ամէն հոգեւորական կամ քոյննաբարեբաղին ունենայ:

ԱՌԱՋԻՆ. - Բ. Գ. ի 20-30 հաւաքածոյ, մէն մի տառէն 2-5ական հատ պէտքին համեմատ:

Ասոնք թղթի վրայ եւրո գրուած, քառթոնի խոսքն ու քոյննաբարեբաղին կտրուած ըլլալու են:

Ամէն մէկ հաւաքածոյ գատ տուփի մէջ պահուելու է:

Տղան երբ այս գիրքը ձեռք առնէ, օրական երէտ կամ երէտ գիր պէտք է կարդայ, եւ իբր քոյննաբարեբաղին կամ քոյննաբարեբաղին, նոյնչափ տառ տալու է տղուն, որ տուն տանի, կարգ, կարգ եւ արդէ:

Յաջորդ օրը, եթէ սորված է առաջինները, նորք պէտք է աւելցնել անոնց վրայ ու այսպէս շարունակել մինչեւ վերջը, առանց աճապարելու եւ առանց տղան շեղելու կամ քոյննաբարեբաղին:

Մանուկը ծա՛նր ծա՛նր ու քիչ քիչ կրնայ սորվիլ:

Դասի ատեն, տղաք գիրքին վրայ կարդալէ գատ, պէտք է իրենց քով գտնուած տառերէն հոգի կամ երէտ ցոյց տան եւ բարձրածայն ըսեն անոնց անունը:

Երկրորդ. աս շարժուն տառերու հաւաքածոյէն գատ, պէտք է ունենայ նաեւ քոյննաբարեբաղին կտրուած փայտի կամ քառթոնի բազմաթիւ կտորներ:

Ասոնք ալ առաջինին պէս իբր քոյննաբարեբաղին, տղան գուարճացնելէ գատ, մեծապէս պիտի դիւրացնեն տառերը քոյննաբարեբաղին ու արդէ:

Աս կրկին հաւաքածոներով, իբր պէսպիսութիւն մը, դասաւանդութիւնը փոխ ընդ փոխ պէտք է ըլլայ. օր մը քոյննաբարեբաղին, օր մը քոյննաբարեբաղին:

Վերջինը սակայն, միշտ դպրոցին մէջ, ուսուցչին ներկայութեան գործածելու են տղաք:

Շարժուն տառերով թէ՛ փայտիկներով, տղաք բոլորն ալ քոյննաբարեբաղին զբաղուելու են, ո՛րը - ո՛րը Բ. ո՛րն ալ ուրիշ տառեր կազմելով: Յետոյ, գատ գատ ու քոյննաբարեբաղին մը պէտք է ըսեն, իրենց կազմած տառին անունը:

Տառերու կամ փայտիկներու տուփերը քոյննաբարեբաղին, քոյննաբարեբաղին եւ ամէն մէկ տղու մէջ մէկ հատ որոշել, երէտ քոյննաբարեբաղին ընելու համար, ուսուցչին կամ տեսչութեան բարեացակամութենէն կախեալ է:

Ասոնք շինել, ունենալ բնաւ ծախքի մը կարօտ չէ:

Ամէնէն անփորձն ալ, քանի մը օրուան մէջ կրնայ պատրաստել զանոնք եւ ունենալ, բաւական է իր հոգեւորականութեան մէջ երկու անձեր գրեն տառերը: Կտրտել ու քառթոնի վրայ փակցնելը 1-2 ժամուան գործ է:

Տեղեւոր միօրինակ ու միածեւ, դժուար չէ գտնել ո՛ր եւ է տեղ կամ շինել: Իսկ քոյննաբարեբաղին, շատ աւելի դուրին է պարաստել առանց ծախքի: Դաստիարակը, ասոնք ձեռքի տակ ունենալով, առանց դժուարութեան պիտի կրնայ սորվեցնել այբուբէնը բացատրուած ձեւով, միանգամայն քոյննաբարեբաղին ալ կարգալ տալ տղոց, դարձեալ իբր օժանդակ գործածելով շարժական քոյննաբարեբաղին ու քոյննաբարեբաղին:

Տղաք ուսուցչին ներկայութեան, իրենք պիտի կազմեն վանկերն ու բառերը, յետոյ պիտի կարդան բարձրածայն, ու զանոնք կազմող տառերուն անունը ու թիւնը ըսեն:

Տղոց այս աշխատութեան, ուսուցչին ալ ուշադրութեամբ եւ անձամբ մասնակցելու է: Տղան պէտք է հոգեւոր թէ, դաստիարակը քոյննաբարեբաղին հրամանաւորակող մը կամ քոյննաբարեբաղին, այլ ընկեր մը, հոգեւոր, որ սրտով կ'աշխատակցի իրեն:

Այս եղանակով, է՛ն բնամիտ կարծուած տղան ալ, քոյննաբարեբաղին կը քոյննաբարեբաղին դասին ուշադիր ըլլալու եւ սորվելու: Միւս կողմէ, բոլորովին վերջ կը գտնեն ուսուցչին քոյննաբարեբաղին ծանր քոյննաբարեբաղին, որոնք քանակն են զրեթէ, եւ տղոց ալ, մտքի, հոգիի քոյննաբարեբաղին ու չսորվելու մահացու երէտեւրէ, որոնք այնչափ քոյննաբարեբաղին քոյննաբարեբաղին խեղճ պոփոխները:

Տեղեւոր ու քոյննաբարեբաղին ընթերցման դասը, քառորդ ժամ մը միայն պէտք է տեւէ: Տղան անկէ աւելին չի կրնար քոյննաբարեբաղին անոր յարափոփոխ միտքը ալ կը յոգնի: Բայց եթէ, դասին մէջ ձեռքի աշխատութիւն կայ՝ շարժական տառերով կամ փայտիկներով, կամ քոյննաբարեբաղին, հոգեւոր պատկերի մը, կենդանիի մը վրայ, (ուսուցիչը ինք պէտք է քեւորէ, վարձեցնէ՝ տղաքը, որ համարձակօրէն հարցումներ ուղղեն իրեն, դասին նիւթը կազմող ո՛ր եւ է՞ բանի վրայ) չա՛ն ատեն, կարելի է մինչեւ կէս ժամ երկարել դասը:

Բառերու կամ վանկերու ընթերցումը հրապուրիչ ընծայելու համար տղոց, կարելի եղածին չափ իրենց մտքին ու սրտին մօտիկ եղածները

ընտրած եմ ու հետաքրքրական պատկերներն ալ դրած:

Ուսուցչին անկ է, այս պատկերներուն վրայ յարմար պատմութիւններ ընելով, լարել տողոց ուշադրութիւնը. մանաւանդ Գրեգորի, յայտնաբերող ներկայացուած Կեդրոն կամ Բարձր, ինչ որ հնար է: Սա՛, պզտիկներուն հաճոյք մը ըլլալէ զատ, ունի իր մասնաւոր օգուտն ալ: Հեզելու մասին, աւելորդ կը սեպեմ բան գրել: Փորձառու դաստիարակը ազատ է, հեզելու կամ առանց հեզելու կարողացնել դասը, ո՛ր կերպը որ հաճելի կամ դիւրին սեպէ տղոց համար:

Տառերու ուսուցումն հետ, անհրաժեշտ է մասնաւորապէս ճանչցընել յայտնաբերող, եւ, բացատրել ու ցոյց տալ ընթացման մէջ անոնց կատարած գիտաւոր դերը: Տղան եթէ լաւ չըմբռնէ զայն, ընթացանութեան վարժութիւնը մեծապէս կը դիւրանայ:

Տղոց դիւրութեան համար է եւ ճայնաւորները ամէն տեղ դրած եմ, որմէ կը յուսամ թէ դաստիարակներ շատ գոհ պիտի ըլլան. բան մը գոր ըրած եմ չափով մըն ալ գործիս հարկերէն տարբիւն մէջ: Կը ցաւիմ միայն որ հակառակ իմ փափաքիս, չկրցի գտնել մասնակներու համար օգտակար ու հարկաւոր երգեր, գրքիս մէջ ղնելու համար:

15 տարիէ ի վեր մանաւանդ, դասագիրքերու մեծ մասը ոտանաւորներով խճողուած են. խառն ի խառն. չիտի, չիտի, չիտի, խժպտել, օտար եւ փողոցային ալ բառերով, Լեզուի, ոճի եւ բառերու ճամբարի բարելոն մը, անհասկնալի եւ անօգուտ տղոց համար, ես չուզեցի անոնց մէկն ո՛ր տպագրութիւնը ընելով, անօգուտ տեղը չարչրկել պզտիկներուն մատղաշ միտքը:

Ան ոտանաւորներէն շատը, իրարմէ առնուած կամ օրինակուած, եւ չարչրկելու քիչ չի, թէ եւ արտասանութեան կամ գոցի համար զըրուած ըլլան Բարձր եւ Երէ:

Ոտանաւորը հիւսիս եւ Երէ, կրնայ օգտակար ըլլալ բարձրագոյն կարգի ուսանողներուն, բայց փոքրիկներուն համար չունի նշանակութիւն, ո՛չ իսկ մանկապարտէզներու սորվեցուցած պարին չափ:

Երէ, իբր հոգեկան հաճոյք մը, անհրաժեշտ է ինչպէս մեզի, քիչ մըն ալ աւելի տղոց համար. պայմանաւ որ, դաստիարակն ալ Երէ հարկաւոր երգեցողութեան, բացատրէ անոր իմաստը, եւ այս գաղափարը Երէ-նէն անոնց սրտին մէջ. եւ ասիկա, դեռ գոյութիւն չունի մեր մէջ:

Արդարեւ ցաւալի է թոր, ա՛յնքան կարող, ականաւոր գրիչներ փորձ մը չեն ըրած ցարդ, յատկապէս փոքրիկներու համար երէ-նէն, դիւրիմաց ու միանգամայն օգտակար, Թերեւս, շատ դժուար ըլլալն է ասոր գլխաւոր պատճառը:

Մասնաւոր պարագայ մըն ալ, իբր ծարակչիւ իրողութիւն, Պատուաւորներուն խորին ուշադրութեան պիտի յանձնեմ: Եւ աս, տառերուն հետ հարկաւոր դժուարին գործն է:

Բ. պ. փ. գ. կ. ք. ե. է. դ. թ. տ. չ. ջ. խ. դ. ծ. ճ. ց. գիրքերուն ճիշդ հնչումը սորվեցնելու համար Երէ-նէն ինչ-որ ու Երէ-նէն չիտի:

Ժամանակին եղած անհոգութիւններ որոնք ցարդ կը տեսնեն, պատճառ եղած են որ, հիմա շատերը չեն կրնար ճշգրութեամբ հնչել այս տառերը ա՛յնպէս, ինչպէս կը հնչուէին կէս դար առաջ, կամ, ինչպէս որ մեզի սորվեցուցին մեր Երէ-նէնէն 40 տարի առաջ, թէ եւ առաւելապէս Երէ-նէն եւ Երէ-նէն գորութեամբ, որոնց յիշատակը չի մոռցուիլ դիւրաւ:

Անշուշտ այս տառերուն չիտի հնչումին հետեւանքով եղած է. ջուրը հար, դուրը հար, բանը հար, բռնելը հար, գրելը հար եւն. թէ եւ Պոլսոյ մէջ միայն:

Կը վախճամ որ այս ընթացքին շարունակութիւնը օր մըն ալ չի հարկադրէ մեզ, այբուբենէն հար-նէն կարգ մը գիրքը իբր աւելորդ: Դարձեալ կը կրկնեմ թէ, այս տառերուն հետ հար-նէն անկարելի բան մը չէ սորվեցնել, եթէ Պատուաւոր դաստիարակները քիչ մը աւելի հար-նէն ու քիչ մըն ալ հար-նէն չեն ունենան:

Զէ՛ որ առողջանութիւն եւ արտասանութիւն բոլորովին տառերու ճիշդ հնչումին կապուած են:

Եթէ այս քանի մը նկատողութիւնները, մանկապարտէզի Պատուաւորներուն ծանր բեռը քիչ մը թեթեւացնելու ծառայեն ու պզտիկներուն ալ միջոց մը ընծեռնեն դիւրաւ սորվելու, իմ մեծագոյն վարձատրութիւնս պիտի նկատեմ զանոնք:

Կ. Պոլիս, 1 Օգոստոս 1902 ԶԱՐԵՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԱՍ 1. — ՀԱՅՏԵՐԷՆ ԳԻՐՏԵՐԸ

Հա յե ըէն լեզ ուի գի ըե ըը ե ուե սու նը ու թը հատ են:

Ու թը ձայնաւոր գիր կայ:

ա ե է ը ի ո ռ օ

Ե ուե սուէն բա դա ձայն գիր կայ:

բ գ դ զ թ ժ շ իս ծ կ հ ձ ղ
ճ յ ն շ չ պ ջ ո ս լ ս ռ ց փ ք լ:

ԴԱՍ 2.

Վանկ կը շին ուի ձայնաւոր ու բաղաձայն գիր ըր ըր քով քո վի գը ներով. օ ըի նակ. բա, զա, թի:

Բառ կը շին ուի, մէկ կամ քա նի մը վան կերով. Օ ըի նակ. տուն, թաղ, դրպ | րոց, քա | ղաք. Ե | կե | ղե | ցի:

Ուսուցիչներուն. — Բացատրել ծայնաւոր գիրերուն դերը հնչումներու կամ բառերու կազմութեանը մէջ:

ԴԱՍ 3. — ԶՈՒԿՍԵՐԸ

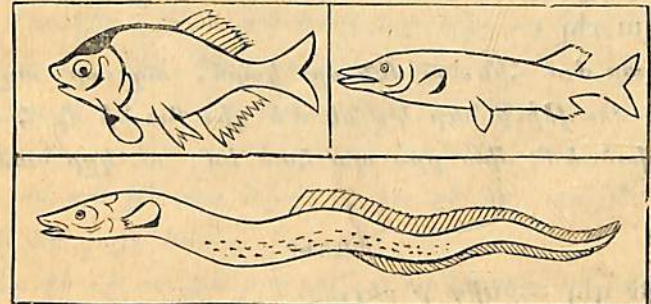
Ձու կը շը ըի մէջ կ'ապ ըի. Լո դա լու հա մար թեւեր ու նի:

Ձու կին մար մի նը թե փոա է. ոս կոր նե ըր բարակ եւ սուր փու շեր ու նին:

Շատ մեծ ու շատ պրզ տիկ ձու կեր կան: Ա նոնց ու աե լի քը մա նըր որ գեր են:

Ձու կին մի սը հա մով է ու մե զի հա մար սընունդ մը. ձուկ բըռ նո ղին ու ծա խո ղին ձրկ նորս կ'ըս ուի:

Ձու կը շատ մը հաւ կիթ ներ կ'ա ծէ. աս հաւ կիթնե ըէն կ'եւ լեն ձա գե ըր, ու մեծ նա լով կ'ըլ լան ձու կեր:

Ծածան, Օձածուկ, Գայլածուկ

Վարձուկիներուն. — Բացատրել սնունդ բառը, Բաղդատել ծածանին եւ օձածուկին մարմիններուն նմանութիւնը ու տարբերութիւնը. գայլածուկին ու ծածանին զլուխները. օձածուկին ու գայլածուկին թեւերը, ինչպէս նաեւ ծածանին ու գայլածուկին պոչերը, եւ ապա կըրկները տալ տղոց:

Գ Ա Ս 4. — Ծ Ը Ն Ո Ղ Ք

Ես կը սի բեմ մայ ըի կըս. ա մէն օր իս հազ ուեցը նո՞ղը ու վը բաս մաք ըո ղը ան է:

Հայ ըի կըս ալ շատ կը սի բեմ: Ա՛ն կը հո գայ մեր ու տելի քը, հա գուստը, ու ա մէն պէտ քե ըը:

Առ տու, ի ըի կուռ, կը համ բու բեմ ա նոնց ձեռ քը:

Ծը նող քէս ետ քը, վար ժու հիս կը սի բեմ: Ա՛ն կը սոր վե ցը նէ ին ծի, կար դալ, գը բեւ, եք գել ու պա բել:

Վար ժու հին. ա մէն օր կարճ, աղւոր աղւոր պատ մու թիւն ներ կը նէ մե զի: Քա նի մը հա տը սոր ված եմ, միտ քըս պա հած եմ, ու կըր նամ ըսել:

ԲԱՌԵՐ

Եք գել = Երգ ը սել:

Պա բել = Պար բըռ նել:

Գ Ա Ս 5. — Ժ Է Ր Պ Ո Ւ Ս 2

Ժէր պու ա ղը, աղւոր ըիկ կեն դանի մըն է:

Մու կին դը բա ցին է: Ա նոր պէս ալ կըր ծող է:

Իր ձա գու կին, ի՛նք կաթ կու տայ:

Նա յե ցէ՛ք, ի՛նչ պէս վեր տըն կեր է ա կանջնե ըը ու պո չը՝ որ շատ եր կայն է, ոտ քե ըը ու խո շոր պե խե ըը: Ե՛տե լի ոտ քե ըը, պո չին պէս, շատ եր կայն են:

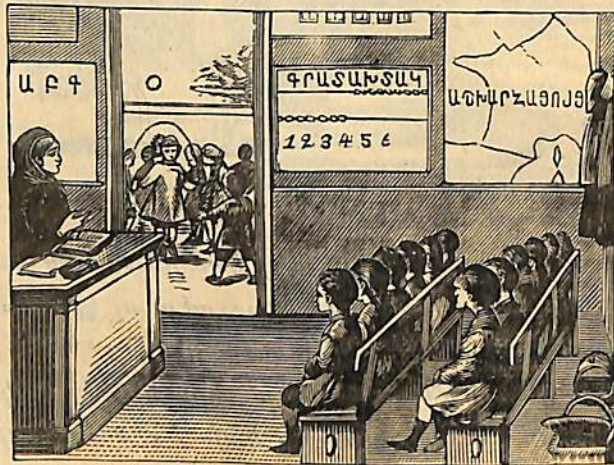
Առ ջե լի ոտ քե ըըն ալ, ա նա՛նկ պը տը տիկ, որ շատ ան գամ կուրծ քին մա ղե բուռ մէջ կը կորսը լին:

Ժէր պու ա զը չի կըր նար քա լել: Գըլ խի վար կը նետ ուի կամ կը ցատ քէ՝ թըռչու նին վե ըէն վար իջ նե լուն պէս:

Գի շե ըը չի քը նա նար. մի նակ ցո ըե կը:

Ժէր պու ա զը մեզ մէ հե ոու, տաք եր կիր ներ կ'ապ ըի:

Դ Ա Ս Ե. — ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁԸ

Ես կը սի ըեմ ման կա պար տէ զը:
Հոն, կար դալ — գը ըել կը սոր վիմ:
Առ տուն, քիչ մը կը կար դանք, քիչ մըն ալ թըղ-
թէ տու ներ, տու փեր ու նա ւակ ներ կը չի նենք:

Յո ըե կին ա ղօթք կ'ը սենք ու ճաշ կ'ը նենք:
Ետ քը, ըն կեր նե ըով կը պա ըենք, կը խա-
ղանք ու կը զու ար ճա նանք:

Ի ըի կու նը երգ մը կ'ը սենք, եւ դա սեր նիս կը սեր տենք. Ան կէ ետ քը, կը զար նէ զան դա կը ու կար գով տուն կ'եր թանք:

ԴԱՍ Զ. — ԻՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ ՈՒ ԲԱՌԵՐ

ԿԵՆԴԱՆԵՆՆԵՐՈՒՆ ԲՆԱԽՈՐԱԹԻՒՆԸ

Կա տուն մուկ կը բըռ նէ, բայց գող է:
Լա՛ւ պա հե ցէք ձեր ու տե լի քը: Ա նի կա թա-
թի կո վը կըր նայ խը լել ձեր ձեռ քէն:

Սազ

Բաղ

Շուն

Շունը հա ւա սա բիմ է. շատ կը սի ըէ իր տէրը:
Պըզ տիկ աը զա քըն ալ կը սի ըէ:

Շու նը իր կեան քը վը բայ կու տայ, իր տէ-
րը եւ անոր զաւակ նե րը պաւս պա նե լու համար:

Սա գը ու բա գը շա տա կեր են:

Ա մէն գը տած նին կ'ու տեն: Ձու կի պէս ալ կը
ը զան շու ըին վը բայ:

ԲԱՌԵ՛՛

Կեն դա նի = Ապ բող, ու տող ու շար ժող:
Բը նա տո բու քիւն = Սո վո բու թիւն ք բած
բան մը:

Հաւա սա բիւ = Շի տակ, չի խա բող:

Պաւս պա նե լու = Հոգ տա նե լու:

Գ Ա Ս Ց.

Ա քա զա զը, կըռ ուա զան է:
Հաւը, ա նե բես եւ հո զը
քըքը բող է:

Ձին, աւա գրն քաց է: Գա-
լիք վը սան գը կ'ի մա նայ եւ շու-
զեր քա լըլ: Ա սան կով շատ ան-
գամ իր տէ րը կ'ա զա տէ:

Ձին, մեր մօ տը ապ բող կեն դա նի նե բուն, է'ն
խե լա ցին ու զե դե ցի կըն է:

ԲԱՌԵ՛՛

Աւա գրն քաց = Շուտ վա զող:

Վը սանգ = Փոր ձանք, շա բիք:

Գե դե ցիկ = Աղւոր:

Գ Ա Ս Գ.

Էջը, համբե բող է. քիչ կ'ու տէ, շատ կ'աշխա-
տի. յա մառ կ'ըլ լայ, եր բոր ծե ծեն:

Ար շը, դան դաղ է. բո լը ձը մե ոք կը քը նա-
նայ՝ ա ուանց բան մը ու տե լու: Գա բու նը կ'ար թըն-

նայ , փե թա կին մեղ բը շատ կը սի բէ . պար տէ-
զին ալ աղ ւոր պը տուղ նե բը :

ԲԱՌԵՐ

Յա մառ = Ա մուր գը լուխ , մը տիկ չը նող :

Դան դաղ = Ծա նըր ծա նըր շար ժող :

Դ Ա Ս 10 .

Աղ ուէ սը շատ խո րա մանկ կեն դա նի մըն է :
Մուտ քուն կ'ըլ լայ , գե տի նը կը պառ կի , ու պըզ-
տիկ թըռ չուն ները բըռ նե լով կ'ու տէ :

Աղ ուէ սը , մե դի պէս , հա լի մի սը շատ կը սի-

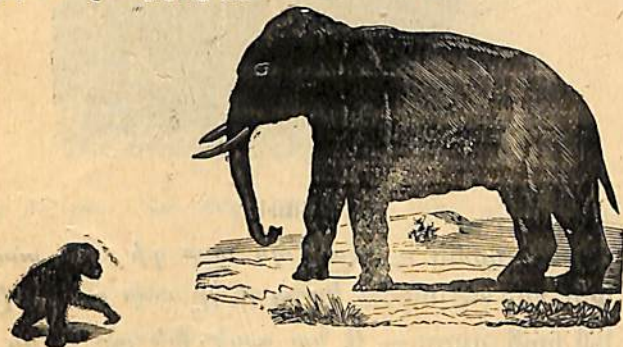
բէ : Հաւ բու նին մօ սը կը սը ԼԸՔ տայ : Մե ուս ծի
պէս կը փըռուի հոն : Ան խելը հաւը կը խաբուի ,
գուրս կ'եղէ բու նէն : Աղ ուէ սը կ'ող ջըն նայ , հա-

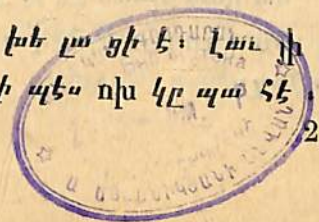
ւին վը բայ կը նեա ուի , կը խըզ գէ ու փա րա սե լով
կ'ու տէ :

ԴԱՍ 11 .

Կա պի կը , ցառ քը տան , ան հան դարս ու ծաղ-
րող է , եւ կ'ապ բի պը տուղ նե բով :

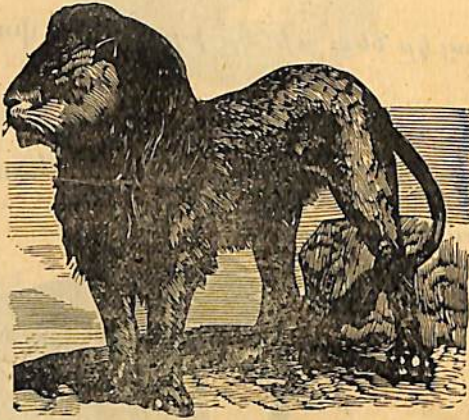

Փի ղը , շատ խո շոր ու խե լա ցի է : Լաւ ի ցո-
ղու թիւն ունի , եւ ուղ տի պէս ռի կը պա հէ

Գայ լը, առ իւ ծը եւ վազ ըը գի Եա սոդ կեն-
դա նի ներ են.

ԲԱՌԵՐ

Խո րա մանկ = վար պե տոր դի, սա տանայ,
Փա րա սե լով = կը տոր կը տոր ը ներլով.
Ան հան դարս = Ա նա ռակ, խե լօք չի կե ցող,
Ծաղ րոդ = Խըն դա լու բա ներ ը նող, նը ման-
ցը նող.

Յի Եո դու քիւն = Միաք պա հե լը,
Ոյ = Գէն,
Գի Եա սոդ = Փա րա տե լով ու տող.

ԴԱՍ 12. — ԻՆՉ ԲԱՆՈՎ ԿՍՊՐՈՆԵՔ

Ման կի կը, կաթ կու տէ. Ա նոր ջու ըընու կե-
րա կուրը կա թըն է. ու ըիչ բան չի կըր նար ու տեր:
Տը ղան ու մար դը, հաց, կե րա կուր կ'ու տեն՝
երբ որ ա նօ թի են. Ջուր կը խը մեն՝ ծա րաւ նին
ան ցը նե լու հա մար.

Շատ ու տե լը ու շատ խը մե լը, ա ղէկ չէ.
մար դը հի ւանդ կ'ը նէ.

ԴԱՍ 13.

Ապ ըե լու հա մար օ դի եւ լոյ սիւալ պէտք
ու նինք.

Օ դը չենք տես ներ, բայց միշտ կը Երն չենք ու
նո ընն դուրս կու տանք.

Կեն դա նին ու մար դը, մէկ եր կու օր բան մը
չի կե րած՝ կըր նան ապ ըիլ, բայց ա ռանց օ դի,

վայր կեան մը չան ցած կը մեռ նին.
 Գըլ խար կը՝ մեր գը լու խը,
 Հա գուս տը՝ մեր մար մի նը,
 Գուլ պան ու կօ չի կըն ալ՝ մեր ոտքը կը պահ-
 պա նեն ցուր տին ու տա քին դէմ՝

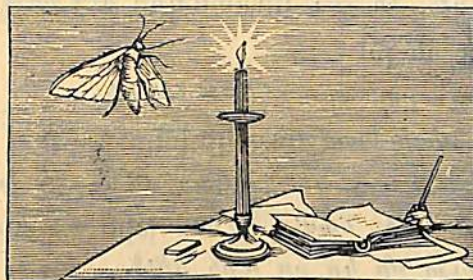
ԲԱՌԵՐ

Ման կիկ = նոր ծը նած տը ղայ,
 Կը քըն չենք==Շուկն կ'առ նենք, ներս կը քա շենք:
 Վայր կեան = Այբ բե նի գի բերը ըսե լու չափ
 ժա մա նակը:

Գ Ա Ս 14. — Ս. Ն Ե Ն Լ Գ Թ Ի Թ Ե Ռ Ն Ի Կ Ը

Ի ըի կուն է. մըթ ներ է:
 Ճը բագը վա ուեր են:
 Պըզ տիկ թի թեռ նիկ մը, աս գին ան գին կը
 թըռ ուը ուայ,
 Ճը բա գին մօա կ'եր թայ. ա նոր բո լըր տի քը

Վարժապետներու. — 1. — Օղջ եւ շնչառու. Թիւնը բացատրել՝ շունչ
 առնել տալով: — 2. Ըսել լոյսին ըրած ազդեցութիւնը մարդոց եւ բոյ-
 սերուն վրայ:

կը դառնայ. վեր վար կը թըռ չի. տեղ մը չի կե-
 նար, ու ճը բա գէն չի հե ուա նար:
 Բո ցին հեա կը խա ղայ. Գիշմը կը թա ուի ու
 նո ըէն կըս կը սի թըռ չը տիլ:
 Մէյ մը կը հե ուա նայ ճը բա գէն, ու մէյ մըն
 ալ, բո ցին մէ ջէն անց նիլ ու զե լով, թե ւը կայ ըի
 ու սե ղանին վը բայ կ'իյ նայ:

ԲԱՌԵՐ

Ան խելք = Խեղք չու նե ցող:
 Կը թա ուի = Կը նըս տի:

Գ Ա Ս 15.

Խեղճ թի թեռ նիկ. քաշ խա տե ցաւ. ցատ քը-
 տեց ու թալ թը լե ցաւ, մին չեւ որ թե ւը այ ըե լով

մեռաւ: Ը սէ', ինչ չու վր սանցիմ մէջ նետ ուեցար,
առանց խոր հե լու:

Այսի կա, լաւ դաս մըն է ինչ ծի:

Պէտք է վախ նամ լուց կի ինչ հետ խաղա լէ:

Պէտք է հեռու կե նամ, ա մէն գէշ խաղեր է:

Չըպի տի մօտե նամ, յալ ծու խիմ ու սա շու քիմ,
ինչու որ շուտ մը կը բըռն կիմ:

Վար ժու հիս ու ծը նողքըս, շատ անգամ կը-
սեն, « Տըղա՛ք, կըլտա կի հետ եւ ա նոր մօտը մի՛
խաղաք: Ան կէ ա լե լի նենցաւոր բան չի կայ »:

Միշտ պիտի հընա զանգիմ ալնոնց, ու չը
պիտի մոռնամ աս խըրա տը:

ԲԱՌԵՐ

- Խեղճ = Մեղքը նա լիք:
- Թալթը լեցաւ = Չար չըկ ուեցաւ:
- Վըր սանց = Փոր ձանք:
- Խոր հե լու = Մըտ մը տա լու:
- Ա, ծուխ = Վառ ուած փայտ:
- Տա շուք = Փայտի տաշ ուած մանրուք:
- Նենցաւոր = Խաբող, շատ չար:

ԴԱՍ. 16. — Ի՞նչ է ԵՆ ՈՒ Ի՞նչ ԵՄ ԿԱՊՐԻՆ

ԿՆԵԳԱՆԻՆԵՐԸ

Թըր ՉՈՒՆԸ, գիտուն վար պե տի մը պէս,
բոյն կը շինէ, հաւ կիթ կ'ածէ հոն ու ձագ կը
հա նէ: Անոնց կե ըր կը հոգայ ու թըռ չիլ կը
սոր վեցը նէ:

Թըռ չու նը հա տիկ նե ըով ու մա նըր որ դե-
րով կ'ապրի:

ԱՂ ՌԻԷ ՍԸ, ան սա ու ինչ մէջ որջ կը շի նէ, եւ
հոն կը բըռնա կի:

ԽԸ ԼՈՒՐ ԴԸ, հո
ղին մէջ ա կոս նե
կը բա նայ ու միտ
հոն կը բըռնա կի:
Որդ եր ու տե լով
կ'ապրի:

Խը լուրդ

Ձագար

ՃԱ ԳԱ ՐԸ , ան տա ուին ներ սե ըը , հո ղին
մէջ կը փո ըէ որջ մը : Իր ա մուր մա զե ըով , պատ
կը քա շէ ա նոր բո լոր տի քը՝ ձա գուկ նե ըը լաւ
մը պա հե լու հա սար :

Ճա գա ըը շատ վախ կոտ է : Յո ըե կը կը
քը նա նայ . գի շե ըը գուրս կ'եւ լէ՝ ու տե լիք
փըն սը ուե լու : Կա նաչ նե ըով ու խո տե ըով
կ'ապ ըի :

Ճա գա ըին մի սը շատ հա մով ու թե թեւ է :

Բ Ա Ռ Ե Ր

Գի սուն = Շատ բան գիտ ցող :

Կեր = Ու տե լիք :

Ան սաւն = Շատ ծա ուե ըով տեղ մը :

Որջ = Կեն գա նիի նըս տեւ , պառ կե լու տեղը :

Միս = Ա մէն ա տեն :

Ա կոս ցեր = Պըզ տիկ փո սեր :

Հ Ա Ր Ց Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Թըռչունը ի՞նչ կ'ընէ : — Աղուէսը՝ — Խլուրդը՝ — ձագաը ի՞նչ
կ'ընէ : — Ինչո՞վ կ'ապրի :

Դ Ա Ս 17.

Ոջ նին , ոս կո ըէ եր կայն
փու շեր ու նի : Ջը բոտ տե զեր
կը բը նա կի : Որդ , մուկ . օձ եւ
խը դունջ ու տե լով կ'ապ ըի :

ՉՈՒ ԿԸ , թե փոտ է : Ու նի լո դա լու թե լեր .
Որ դեր եւ մա նըր ճը ճի ներ
կ'ու տէ :

Չու կը բոյն չու նի . Չու ըին
մէջ հաւ կիթ կ'ածէ , ան կէ կ'եւ լին ձու կե ըը .

Խո շոր ձու կե ըը կ'ապ ըին , պըզ տիկ ները
ու տե լով :

Բ Ա Ռ Ե Ր

Խը դունջ = Լորտու :

Դ Ա Ս 18.

Ջըր ՇՈՒ ՆԸ , գե սե գեր ֆը կը բը նա կի . Իր
սուր ակ ու նե ըով . ծա ուի ճիւ-
ղե ըը կը կը սըր-տէ , ու պըզ-
տիկ տու ներ կը շի նէ . գե տին
վը բայ ալ կա մուրջ կը ճը գէ :

Ջըր չու նը , ըն կեր նե ըով մէկ տեղ կ'ապ ըի .

Իր ու տե լի քը ձու կեր են:

ԿՈՒ ԶԸ, կա տու ին չափ է եւ
ա նոր պէս մուս-սա կա ւոր կեն-
դա նի մը: Իր ու տե լի քըն է, մուկ, խը լուրդ եւ
սա դուն:

Շատ ան գամ ալ, գո ղի պէս, կա մաց մը
բու նը կը մըտ նէ, ու խեղճ հաւեր ըր կը խըզ դէ:
Ա մէն կեն դա նի ինք կը հո գայ իր ու-
տե լի քը:

Տան մէջ բը նակող կեն դա նի նե բուն ու տե-
լի քը մ ենք կը հոգանք:

Ա սոնք են՝ շու նը, կա տուն, ոչ խա ըր, ձին
հաւը:

ԲԱՌԵՐ

Մուս սա կա ւոր = կա կուղ ու տաք պա հող
մաղ ու նե ցող:

Գե յե գեք = Գե տին քովը, մօ տը:

Կա մուրջ = Գե տի կամ ձո ըի վը բա յէ անց-
նե լու ճամբայ: որ կը շին ուի փայ տով կամ քա ըով:

Սո դուն = Գե տի նը քըս ուե լով քա լող կեն-
դա նի (օձ, կա ըիճ, որդ):

ԴԱՍ 19. — Գ Ե Ղ Ը

Մեր գե ղը բար ձըր տեղ մըն է:
Ա մէ նը հար իւր տուն կայ:
Ու նի պըզ տիկ ե կե դե ցի մը:
Ման կա պար տէ ղը ժա մուն բա կին մէջ է:
Ե ուե տուն տը ղայ կայ հոն:
Ես, Ա, Ե բե նա բա նըս լը մըն ցու ցեք եմ:
Ու ըիջ նե ըր նոր կ'ըս կըսին:

Հ Ա Ր Ց Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Ոգնին ի՞նչ ունի. ինչո՞վ կ'ապրի. — Ձուկը ի՞նչ կ'ընէ. — Ձըռուը
ի՞նչ կ'ընէ: — Գուզը ի՞նչպէս կենդանի է:

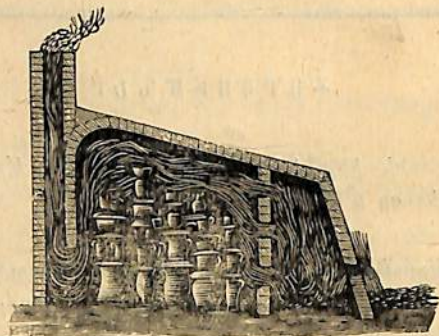
Ուսուցիչներուն. — Բացատրել Սէլի՞նչպէս մարդը իր խելքով կը
պատրաստէ իր ուտելիքը (Կը ցանէ, կը բաղէ. կը մարբէ, կ'եփէ եւն.)
եւ ամէն պէտքերը ինք կը հոգայ, մինչդեռ միւս կենդանիները գտած-
նին կ'ուտեն, բաւա՞ ի՞նչ կ'ընեն:

Բը ըուտ

ՇՈՒ ԿԱՆ, գե ղին մէջ տե ղըն է:

Մօր եղ բայ ըիս խա նութը հոն է. ճաշ կը տա-
նիմ ա նոր, բայց շատ չեմ կե նար: Ա նի կա
դար բին է. եր կա թը կը բա կին մէջ տաք ցը-
նե լով, ՍՍ Լին վը բայ կը դը նէ եւ մուր ճով կը
ծե ծէ:

Բը ըու տի փուռ մր

Ա մէն գի, կայծ կը ցատ կէ . կը վախ նամ
որ հա գուս տըս շայ ըի:

Տա սը խա նութ կայ մեր գե ղը:

Մէ կը ներ կա բար է, մէ կը կօե կա կար,
մէկը պայ սար, եր կուք ալ ու ըիշ բա ներ ծա խող:
Հա ցի փուռ չի կայ. տու նի մէջ կ'ե փեն
հա ցը:

/// ԲԱՆԻՐ

Շու կայ = Բան առ ներ ծա խե լու տեղ:

Դար բին = եր կա թէ բա ներ չի նող:

Մուրն = եր կաթ ծե ծե լու գործ ծիք:

Կայծ = Մը ճիր:

Ներ կա բար = Բան ներ կող:

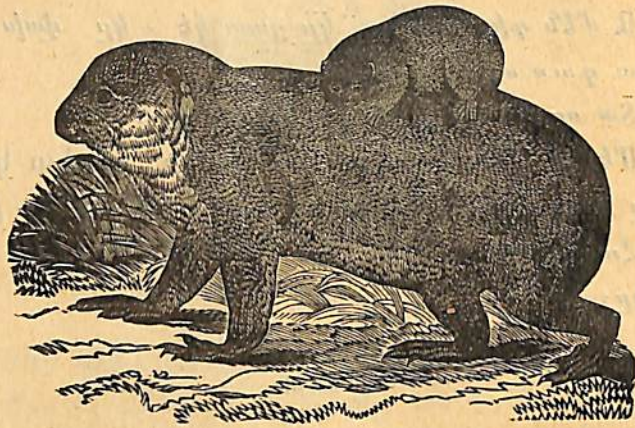
Կօե կա կար = Կօ շիկ կա բող:

Պայ սար = Զի ի ոտ քին պայտ գա մող:

Բը բուս = Հո ղէ ա ման շի նող:

ԴԱՍ 20. — Գ Օ Ա. Ա.

Քօ ա լան, չորս ոտ քով, սի բուն եւ վախ
կոտ կեն դա նի մըն է: Քիչ մար դիկ կըր ցած են
ա նի կա տեո ներ: Աս խե լօ քիկ կեն դա նին, իր
կեան քը կ'ան ցը նէ՝ կէս մը ծա ուի վը բայ, մի-

Ք Օ Ա Ն Ա

ջաՏ բըռ նե լու հա մար որ իր կե ընն է, կէս մըն ալ, հո ղին տակ փո սեր բա նա լով եւ հոն քը նա նա լով:

Մէկ հա տիկ ձագ մը կ'ու նե նայ եւ հո գի կու տայ ա նոր համար:

Ձ .

Քօ ա լան ձագը ծը նե լէն ետքը, փո ըին տակ ու նե ցած պար կին մէջ կը պա հէ:

Շատ ա տեն ալ ձագը կըռ նա կը ա ուած կը տա նի:

Մայ ըի կէ մը աւելի կը սի ըէ իր պըզ տի կը, եւ մեծ հոգ կը տա նի ա նոր, մին չեւ որ մեծ նայ:

Պար կե՛րէ կամ Սա ղիկ

Ա ԳԵ ՎԱ ՁԸՆ ալ քօ ա լա յին պէս, ի ըեն փո ըին տակ պարկ մը ու նի ձագե ըը հոն պա հե լու հա մար:

Ա գե վա զըն ու սա ըի կը, պը տը տիկ:

կա տու ի ձա գի մը չափ կեն դա նի ներ են:
Աս կեն դա նի նե ըը պար կա տը կ'ըս ուին,

Բ Ա Ռ Ե Ր

Մի ջաւ = Պը լոճ:

Պարկ = Գըր պան:

Պար կա տը = Գըր պան, ծոց ու նե ցող:

Դ Ա Ս 21. — ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ո՛վ Տէր, բա ըի ես դուն:

ԴՈՒՆ ես, որ կու տաս աղբիւ ըին ջու ըը՝
փոք ըիկ թըռ չուն նին հա գուս տը՝ փե տուր նե ըը,
եւ ա նոր կե ըըն ալ:

ԴՈՒՆ ես, գառ նու կին ու պըղ տիկ մի ջա տին
ալ կեան քը տը ւո Ղը:

ԴՈՒՆ ես մեր ծը նող քին ու մեր ալ տէ ըը:

Քեզ կը սի ըեն ու կ'օրհ նեն մե ծըն ու պըղ-
տի կը, կեն դա նին ու թըռ չու նը, նոր ծը լած
խո տը ու խո շոր ծա ուե ըըն ալ:

2

Ա մէն բան ԳՈՒ տուրբ ա նու նըղ կու տայ ու
Քե Զի կ'ա ղօ թէ ա մէն օր:

Մենք, պըղ տիկ նե ըըս ալ, ո՛վ Աստ ուած, ծուն-
դի վը ըայ եկած, կ'ա ղա չենք քե ղի:

Տո՛ւր մե ղի շը նորհք, խեւք ու միտք, որ բա-
րի ըլ լանք, ու ա մէ նուն սի ըե լի:

Լե՛ ցուր մեր սիր տե ըը, քու սուրբ սի ըո վըղօ
Քու սէ ըըղ, մենք չենք փո խեր, աչ խար հի հա-
րըս տու թեանը հետ ալ:

Դ Ա Ս 22. — ԻՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ ՈՒ ԲԱՌԵՐ

ՔԱՆԿԱՆԵՆԵՐՈՒՆ ՍԸՆՈՒՆԻՔ

Շու նը, կա տուն, վազ ըը, եւ ու ըիշ շատ մը
կեն դա նի ներ ալ միս կ'ու տեն: Ա սոնք կ'ըս ուին
մը սա կեր: Կո վը, ձին, է շը, ոչ խա ըը՝ խոտ կ'ու-
տեն: Ա սոնք խո սա կեր կ'ըս ուին:

Ող նին, խը լուր դը, ծի ծեռ նակը, եւ ու ըիշ
շատեր ալ որդ կ'ու տեն: Ասոնք մի ջաւսա կեր կ'ըս-
ուին:

Ճընճ ղու կը, խայ տի տը, եզ նա կը, փայտ փո-

Ուսուցիչներուն. — Բացատրել Աստուծոյ բարութիւնը, իր բազ-
մաղիսի կողմերով, որչափ որ տղոց միտքը կընայ ըմբռնել:

3

Աղաւնի

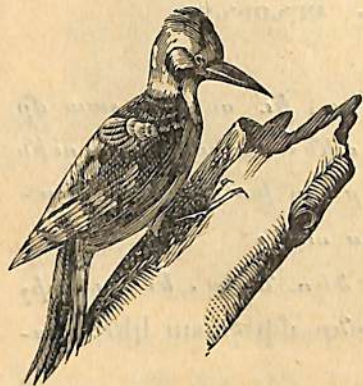
Եկրանիկ

Խայտիտ

ըր, եկ քա նի կը եւ ա ղաւ նին հա տիկներ կ'ու-
տեն: Ասոնք ալ կը սա կեր կ'ըսուին:

Մար դը, կա պի կը, ար ջը, շատ տե սակ բա-
ներ կ'ու տեն: Ա սոնք ալ ա մե նա կեր կ'ըս ուին:

Փայտփոր

Եղնակ

ԲԱՌԵՐ

Սը նունդ = Ու տե լիք, կեր:

Մը սա կեր = Միս ու սող:

Խո սա կեր = Խոտ ու սող:

Մի ջա սա կեր = Որդ, պը լոճ ու սող:

Կը սա կեր = Կուտ ու սող:

Ա մե նա կեր = Ա մէն բան ու սող:

Հարցումներ. — Ո՞րն է մսակեր կենդանին: — Խոտակե՞րը: —
Միջատակե՞րը: — Կտակե՞րը: — Ամենակերը ո՞րն է:
Ասուցիչներուն. — Յո՛յց տու էր տղոց, յիշուած կենդանիներէն
որն որ կարելի է:

Դ Ա Ս ԶՅ. — Կ Ա Տ Ո Ւ Ն Ո Ւ Մ Ա Ն Ե Ի Ե Ը

Պըզ տիկ տը ղեկ յը աս դին ան դին կը
պը տը տէր: Չեւ քը բա ջուկ յը կար: Նա խա ճաջ

պի տի ը նէր: Կա տունն հոտ ա ռաւ, շուտ մը մօ-
տե ցաւ պըզ տի կին: Գրգ ուեց, կըռ նակը վեր
տընէկեց, դար ձաւ, մը ոըլ տաց, ու կայ նե ցաւ տը-
ղուն առ ջեւ:

« Օ՛րս, աղ լո՛ր փը սիկ, դուն խեղ կա սակ .
ու պը տը տիկ կա պիկ մըն ես, ը սաւ ման կի կը:

Ձ .

« Գի տե՛մ բա ջու կը շատ կը սի բես: Ե զով է
ու նոր եփ ուած: Ա՛ռ, կէսը քե զի կու տամ, որ
խա ղանք մէկ տեղ »:

Բայց խա բե բայ կա տուն, բա ջու կին կէ սը
առ նե լուն պէս, դար ձաւ ու փախ չիլ ըս կը սաւ:

« Հա՛, հա՛, ա տի կա ի մըս չէ, ը սաւ տը ղան,
դող ե լած: Ո՛ր ա ուեր կ'եր թաս, իմ նա խա ճա-
չի կըս էր ան »:

ԲԱՌԵՐ

Բա ջուկ, = Չոր կար կան դակ:

Գրգ ուեց = Շո յեց, սի բեց:

Խեղ կա սակ = Խըն դա ցը նող:

Խա բե բայ = Խա բող:

Գ Ա Ս 21. — Ա Ռ Ն Է Ց

Ո՞վ ԿԸ ՏԸՆԿԷ ԸՆԿՈՒՁԻՆ ԾԱՌԸ

Առ նէ տը, կա տուի ձա գէն պըզ տիկ, չորս ոտ-
քով ու մուշ տա կա ւոր կեն դա նի մըն է:

Ըն կու զը հաս նե լու ա տեւ, մէջ տեղ կ'ել-
լէ: Շատ ալ թուն, աւ խուժ ու մա գրլ ցող է առ-
նէ տը: Ըն կու զին ծառէն շի զատ ուիր, դա դար
չու նիլ: Ս՛լ շտ վեր կ'ել լէ ու վար կ'իջ նէ. Ի՞նչ
կ'ը նէ:

Ըն կու զին աղ լոր նե բը կը զա տէ. հա տիկ
հա տիկ կը տա նի հո ղին մէջ կը պա հէ:

Ա մէն օր ա՛ս է իր գոր ծը. ըն կու լ թաղել:
Կա ըե լի չէ, ո՛չ բըռ նեւ, ո՛չ ալ զար նեւ, աս
պը տը տիկ չա բաճ ճի կեն դա նին:

Քա նի մը ամիս ծառին վը դայ կ'ապ ըի: Ըն-
կու զը հատ նս լուն պէս, ինք ալ կը հե ու նա
պար տէզ նե բէն:

ԲԱՌԵՐ

Աւ խուժ = Յատ քը տան, կը բա կոտ:

Մա գըլ ցող = Շուլ լը ւող, փաթ թը ուե լով
ծառ ել լող:

Ձ .

Առ նէ տը ար ջին պէս, ձը մե ուր հո ղին մէջ
քը նա նա լով կ'ան ցը նէ:

Թա ղած ըն կուզ նե բէն շա տը, տը ղաք կը
հա նեն հո ղին մէ ջէն, փոր ուած ու նոր գոց ուած
տե ղէն ճանչ նա լով:

Թաղ ուած ըն կուզ նե բէն շա տե բըն ալ կը
կոր սը ուին, եւ առ նէ տը ի'նք ալ չի գըտ ներ
ա նոնք:

Այս կոր սը ուած ըն կուզ նե բը, հո ղին մէջ մը-
նա լով, կը ծը լին, գա բու նը կը բուս նին ու
պըզ տիկ ծա ուեր կ'ըլ լան:

Շատ տա բի ներ ետ քըն է, որ կ'ըլ լան մեծ
մեծ ըն կու զի ծա ուեր:

Առ նէ տը կ'ապ ըի ըն կու զով, բայց անոր տեղ,
ինք ալ ըն կու զի նոր նոր ծա ուեր կը տըն կէ:

ԴԱՍ 25. -- ՅԵՍՈՒՍ ԿԸ ՍԻՐԷ ՊԸՋՏԻՆ ԵՏՂԱՒԵՐ

Մեր Տէ բը, Յի սուս, օր մը լե ուն վը բայ
քա բող տա լով կ'ը սէր ծո դո վուր դին.

« Պըզ տիկ նե բը ու մի ա միս նե բը եր ջա նիկ
են:

« Ա նոնք մեծ պի տի ըլ լան եր կին քին մէջ»:

Յի սու սի աս քա բո ղին ա տե նը, ծեր կը նիկ
մը, տը ղուն ձեռ քէն բըռ նած, ան կէ կ'անց նէր:
Քիչ մը կե ցաւ հոն, Ա նոր խօս քե բը մը տիկ ը-
նե լու հա մար:

Բայց պըզ տի կը, բան չէր տես ներ, ու բան սըն
ալ չէր լը սեր:

— Մայ բի'կ ի'նչ կ'ը սէ, հար ցուց տը ղան:

— Չա ւա կը'ս, կ'ը սէ որ, պըզ տիկ ները ու
քըռ ուառ նե բը կը սի բէ:

ԲԱՌԵՐ

Քա բող = Խօսք, Աս տու ծոյ պատ ուէր նե բը
բա ցատ բե լը:

Ծո դո վուրդ = Շատ մարդ, բազ մու թիւն:

Մի ա միս = Ան մեղ, ար դար:

Եր ջա նիկ = Ու բախ:

Թըռ ուառ = Խեղճ, աղ քատ:

2.

— Մայ բիկ, ը սաւ, պըզ տիկ տը զան, իս վեր առ, որ ան գամ մը տես նեմ՝ Յի սու սը:

— Խեղճ տը զայ, ես ծեր եմ, կըր նամ քեզ թեւե բուս վը բայ ա ռած վեր վեր ցը նել:

Աս խօս քին վը բայ, տը զուն աչ քե ըը ար ցունքով լեց ուե ցան:

Բայց Տէ ըը, Յի սուս կը տես նէ. գի տէ՛ ամէն բան. ձեռ քը կ'եր կըն ցը նէ ժո ղո վուր գին, որ մէկ գի բաց ուին, ու կ'ը սէ.

« Ին ծի՛ ե կուր, փոք բիկ տը զայ », ու ճեղքե լով բազ մու թիւ նը, կ'եր թայ պըզ տի կին քով, որ խըն գա լով ու թեւե ըը բա ցած Ա ՆՈՐ կը վա զէ:

Յի սուս, կը սի բէ փոք բիկ սը զա քը, որ բարի են, եւ կը մը խի թա բէ սա ռա պող նե ըը:

Ինք է որ ը սեր է.

« Թո՛ղ սը ուէք պըզ սիկ նե ըը, որ ին ծի գան »:

ԲԱՌԵՐ

Բաղ մու թիւն = Շատ ւոր:

Տա ռա պող = Նե ղու թիւն քա շո՛ղ

Ուսուցիչներուն. — Պէտք է բացատրութիւն մը տալ Յիսուսի, Անոր պաշտօնին ու քարոզներուն վրայ:

Դ Ա Ս 26. — Կ Ա Ք Ա Ի

Կա քա լը, եր՞գող ու սի բուն թըռ շուն մըն է. խում բե բով կ'ապ ըի՛ դառ սը կամ ան տա ռին մօտե ըը:

Կա քա լը շատ չի կըր նար թըռ չիլ. շուտ մը կը յոգնի, ու կ'ըս կը սի գետ նի վը բայ քա լել:

Կա քա լի խում բե ըը, մեծ վը նաս կը հաս ցը նեն ար տե բուն եւ խա ղո ղի այ գի նե բուն:

Եր կու տե սակ կա քաւ կայ. մէ կը կար միը, եւ միւ սը մոխ ռա գոյն:

Ձը մե ոը, երբ ան տա ոըն ու գաչ տը ձիւ նով կը ծած կը ուին, կա քա լը ա նօ թի մը նա լով, գե ղի կամ քա ղա քի տու նե բուն կը մօ տե նայ ու տե լիք գըտ նա լու հա մար:

Կա քա լին մի սը, շատ հա մով ու փա փուկ է, եւ ա սոր հա մար կ'որ սան:

Բ Ա Ռ Ե Ր

Խոււք = Շա տը մէկ տեղ :
 Դաւոս = Տա փա ըակ տեղ :
 Մոխ ըա գոյն = Մո խի ըի գոյ նով .
 Կոր սան = Կը բըռնեն :
 Փա փուկ = Կա կուղ, թե թեւ :

Դ Ա Ս 27. — ՅՈՅԼԵՐԷ

Տը ղա՛ք, ա հա չի տես նը ուած կեն դա նի մը :
 Վը բան շատ պիտի խըն դաք՝ երբ պատ մու թիւ նը

կար դաք : Յոյլ ե ըէ ին, ծոյլ ա նուն մըն ալ տու եր
 են, տե ղէն շար ժիլ չու զե լուն հա մար :

Աս ան վը ցաս ու խե լօք կե դա նին, սը բուցի-
 նե բուն վը բայ չի կըր նար կայ նիլ :

Չորս թա թե բը, գե տի նը դը բած կը նըս տի :
 կամ ծա ուի մը ճիւ ղէն կախ ուած կը մնայ :

Գի շեր-ցո բեկ, քը նա ցած, թէ բան մը կե բած
 ա տենը, կախ ուած կամ նըս տած է, պատ կե ըին
 մէջ տես նը ուած ձեւով : Ա՛ս է իր հան գիս տը :

Յոյ լե ըէն, ան տա ուին շատ ներ սե բը կը բը-
 նա կի : Խե լօ քիկ է. բայց քիչ խեւք ու նի :

Իր կեան քը, միս մի նակ կ՛ան ցը նէ, ծա ուին
 վը բայ եւ պը տուղ նե բով կ՛ապ ըի :

ԲԱՌԵՐ

Ան վը ցաս = Վը նաս չի տըւ ող :
 Սը բուցի = Ոտ քէն մին շեւ ծուն կը :

ԲԱՏԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

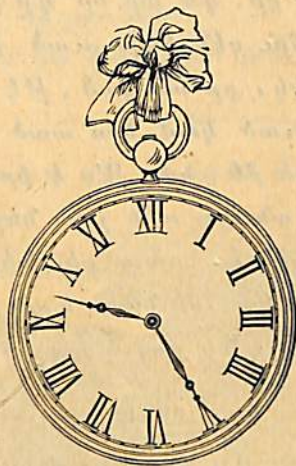
Տղաք ալ կան որ այս խեղճ կենդանիին կը նմանին : Ձեն աշխատիր
 ու տեղերնուն շարժիլ չեն ուզեր :

Կը քնանան կամ կ'ըսպասեն որ իրիկուն ըլլայ եւ բան մը չտրված
 տուն կ'երթան :

Խեղճ տղաք, անգամ մը մեղուին նայեցէ՛ք, որ կ'աշխատի ամէն
 օր : Իր ուտելիքը պատրաստելէ զատ մեզի համար ալ անուշիկ մեղր
 կը շինէ :

ԴԱՍ 28. — ԻՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ ՈՒ ԲԱՆԵՐ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ, ՕՐ, ՇԱՐԱԹ, ԱՄԻՍ

Մու թը կո խե լուն, գի շե րը կ'ըս կը սի.
Գի շեր ուանկի սուն, կէս գի շե կ'ըս ուի.
Լոյ սը տես նը ուե լուն, առ սու է:
Ա ըեւը ցա թեր է, օ րը ըս կը սած է: Դըս ըո-
ցի, աչ խա տե լու ժա մա նակ է:
Ա ըեւը, մէջ եր կինք հա սեր է, կէս օր, ցո-
րեկ է:
Ա ըեւը, մա ըը կը մըտ նէ. Ի ըի կուն է: Տը-

ղաք դըս ըո ցէն, հայ ըի կըն ալ գոր ծէն տուն կը
դառ նան:

Մայ ըի կը, կե ըա կու ըը պատ ըաս տեր, ու սե-
ղա նը շըտ կեր է:

2.

Ճը ըա գը վա ուեր են. ճաշ պի տի ընեն.
Քիչ մը ետք, հան գիս տի ժա մա նակ է.
Տը զաք, ծը նող քին ձեռ քը համ բու ըե լով,
« Գի շեր բա ըի » կ'ը սեն:

Մուն գի վը ըայ կու գան. ա ղթք կ'ը նեն, ու
կը քը նա նան:

Մէկ առ տու էն, մին չեւ միւս առ տուն օր մըն է
եւ օրը, քը սա նը չորս ժամ:

Շա բա թը, եօ թը օր է. վեց օ ըը կ'աշ խա-
տին. մէկ օրը կի ըա կի է, հանգ չե լու հա մար:

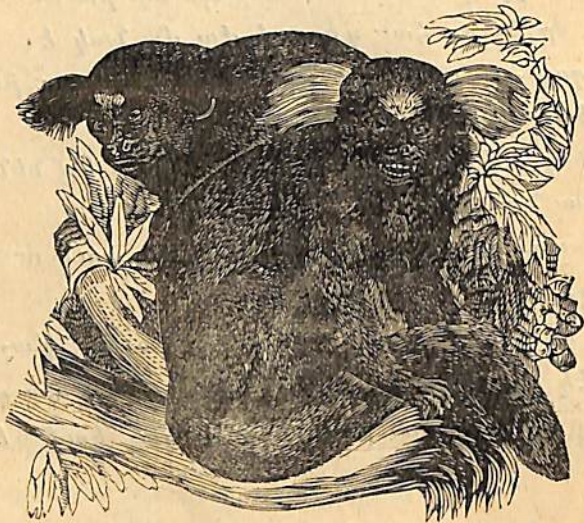
Ա մի սը, չորս շա բաթ եւ եր կու կամ ե ըեք
օր է:

Հ Ա Ր Ց Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Գիշերը ե՞րբ կ'սկսի: — Ե՞րբ կէս գիշեր կ'ըսայ, առտո՞ւն. —
Օրը ե՞րբ կ'սկսի. — Կէս օրը ե՞րբ է: — Իրիկունը. — ձաշէն ետք
ի՞նչ կ'ընեն տղաք: — Ի՞նչ է մէկ օրը. — Շաբաթը քանի՞ օր է. Ա-
միսը՞:

Ուտուցիչներուն. — Պէտք է լաւ բացատրել ժամանակի այս պարզ բաժանումները, որքան որքան, որքան քիչքիչ եւ կիրակիին բարոյական նշանակութիւնը եւայլն: Ժամը եւ վայրկեանը ցոյց տալ տղոց խառնուրդը:

ԴԱՍ ԶԹ. — ԳՐԻՆԻՍԺՈՒ

Տը ղա՛ք, ահա կա պիկ ՚ը. որ քա նի մը բա նով կա տու ին կը նը մա նի: Ա նոր պէս, ճան կեր ու նի. շատ ալ սի բուն է: Մա գըլցե լով, ծա ուի վըրայ կ'եւ լէ. հոն կը պառ կի իր ու սիւն ըս պա սե լով:

Կըր նայ ծառին վըրայէն, մին չեւ գե տին ցատքել: Շատ ան գամ, իր եր կայն պոչը, կըր նա կին վըրայ կը գար ձը նէ:

Բայց իր սո վո բու թիւ նըն է, մար մի նը ու ղիղ բըռ նած՝ ե տեւի ոս քե բուն վըրայ նըս տի լը: ձեռքը պը տուղ մը ու պոչըն ալ տա կը ծա լած:

Ուի՛՛ ղի ղի, ա սի կա ալ, կա պիկ նե բուն էն պը տը տի կըն է, առ նէ տին չափ:

Միշտ ծառին վըրայ է. հոն կ'ապ ըի ու հոն կը մեռ նի: Ու տե լի քը պը տուղ ներ են:

Ուիս գի գի ա նու նը իր ձայ նէն ա յառած են, ինչ պէս կու կու ի նը եւ ժի ժի ի նը:

ԲԱՌԻՐ

Ուս = Ու տե լիք, կեր:

Ու ղիղ = Շի տակ:

ԴԱՍ 30. — ՏԻՊԱՐ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

Ան նա կա նուխ կ'ար թըն նայ: Շուտ մը ան կողի նէն կ'ել լէ: Կը հագ ուի, գը լու խը եւ երբ սը լաւ մը կը լը ուայ:

Ա ղօթք կ'ը նէ, Հա գուս տին փո շին կը մաքրէ:

Գիր քը ձեռք կ'առ նէ, եւ ան օր ուան դա սը կը սեր տէ: Բիչ մը բան կ'ու տէ: Մայ ըի կին ձեռքը կը համբուրէ. եւ սա կա ուր բըռ նած, մանկա պար տէզ կ'եր թայ:

Ան նա, միշտ կա նուխ կը հաս նի գը պրոց:

Դա սե բուն լաւ կ'աշ խա տի: Ա մէն բան շուտ կը սոր վի, ու միտք կը պա հէ:

Բ Ա Ռ Ե Ր

Տի պար = 0 ըի նակ ըլ լա լիք:

Ա ԵԱ կերս = Դըպ ըոց գացող:

2

Ան նա բը նա օր մը վար ժու հին չէ նե զացու ցած:

Ան նա կը սի բէ ըն կեր նե ըր, ամէ նուն բարե կամ է, քը ըոջ մը պէս կը վար ուի ա նոնց հետ:

Ըն կեր նե բուն չի հաս կը ցած նե բը կը բա-
ցաս ըէ:

Ան նա, ըզ բօ սան քի ա տեն, ա մէ նուն հետ կը խա զայ: Ա մէն տը զու բարե կամ եւ ըն կեր մըն է:

Ինչ ալ որ ը նեն Ան նա յին, մէ կուն սիր տը չի ցաւ ցը ներ:

Ան նա, միշտ մաքուր է. ա նոր հա գուս տը միշտ կո կիկ է. ան խելք տը զոց պէս, չի պատ ուեր վըրան գը լուխը ու կօ չիկ նե ըր:

3,

Ան նա յին գիր քըն ու տետրա կըն ալ, միշտ նոր ու մաքուր են:

Վար ժու հին, ա մէն օր կ'ը սէ. « Ան նան, ազնիւ, խե լա ցի ա ԵԱ կերս մըն է: Կ'ու զէ ի որ, ամէն տը զայ ալ, ա նոր պէս ըլ լար: Ան նան, ա մէն մարդ կը սի բէ »:

Ես ալ կ'ու զեմ, ու պի տի աշ խա տիմ, Ան նա-
յին պէս բարի, ազնիւ ու խե լա ցի ըլ լալ, որ ա մէն մարդու սի բե լի ըլ լամ:

ԲԱՌԵՐ

Բը նալ = Ա մ'ե նե լին ոչ մէկ ան գամ:

Կը բա ցաս ըէ = Կը պատ մէ, կը հաս կը ցը նէ:

ԴԱՍ 31. — ԹՈՉՈՒՆՆԵՐԸ ՆՈՒ ԱՆՈՆՑ ԿՅԱՆՔԸ

Շատ մեծ ու շատ ալ պղզ տիկ թըռ չուն ներ կան:

Ար ծիւ

Ջայ լամ

Ար ծիւ էր եւ Ջայ լամ մը ա նանկ խո շոր են, որ կըր նան գառ նուկ մը կամ աը Ղայ մը վեր ցը նեւ տա նիւ :

Ար ծիւ էր մը սա կեր է, խո շոր թեւեր ու ճանկեր ու նիւ թըռ չուն եւ հաւ ու տե լով կ'ապ ըի: Ար ծիւ էր բար ձըր լեռ նե բու վը բայ կը բը նա կի:

Ջայլամը մի նակ միս չու տեր: Ու ըիշ ա մէն բան կ'ու աէ, կըշ տուժ չու նի. քա բը, փայ աը, երկաթը, ինչ որ տես նէ կը կըլ լէ:

Ջայ լամ մը չի կըր նար թըռ չիւ. բայց ձի էն աւե լի ա բագ կը վա գէ:

Արագիլ

Բաջահաւ

Օձարաղ

Ա. բա գիւլը, քա ջա//հաւ էր եւ օ ձա քա Ղը, սողուն, կա ըիճ եւ օձ ու տե լով կ'ապ ըին:

Ասոնք ալ խո շոր թըռ չուն ներ են. եր կայն կըտուց ներ եւ ոտ քեր ու նին:

2.

Բու

Բուն եւ կը կուն, գի շեր ուան թըռ չուն ներ են: Մի նակ զգի շե բը կը տես նեն: Յո ըե կը կը քը նա նան:

Ա մէն մարդ լը սաժ է կը կու ին ձայ նը, որ չի փոխ ուիր. կո՛ւ - կո՛ւ, կո՛ւ - կո՛ւ:

Թըռ չուն նե բուն մէջ, մի նակ ա՛ս է, որ ձագե բուն հա մար բոյն չի չի ներ: Հաւ կի թըռ ու բիշ թըռ չու նի մը բոյ նին մէջ կ'ա ծէ եւ ձագերը հոն կ'ել լեն:

Սո խակ

Ար տոյտ

Սո խա կը, արտոյ տը, եկ քա նի կը եւ եղ նա- կը եր գող, պըզ տիկ ու սի բուն թըռ չուն ներ են:

Ա նոնց ձայ նը ա մէն մարդ կը սի բէ, ին չու որ շատ ա նուշ է:

3.

Թուծակ

Թու թա կը, ամէն կեն դա նի ի ձայ նին կըր նայ

նը ման ցը նել: Վար ժըռ ուե լով քա նի մը քա ուեր ալ կը խօ սի, բայց խօ սա ծը չի հաս կը նար:

Ձը կըն կուլ

Տառեղ

Հաւա լու սըն

Ձը կըն կու լը, տառեղը եւ հաւա լու նը քը րա յին թըռ չուն ներ են: Ծո վի կամ գե տի մօ տե բը կը բը նա կին:

Ա սոնք ձուկ ու ճը ճի ներ ու տե լով կ'ապ ըին:

Ճան ճա հաւ

Մեղ ուա հաւ

Ճան ճա հաւը ու Մեղ ուա հաւը, ա մէ նէն պը տը տիկ թըռ չուն նե ըն են:

Ա նոնց աղ ւոր ու խա սու սիկ փե տուր նե ըը
ու կի ի պէս կը փայ լին : ճան ճէն քիչ մը մեծ են .
եւ ի բենց բոյ նը մեծ չէ ըն կու զէն :

ԲԱՌԵՐ

Ձը րա յին = Ձու րի մէջ կամ մօ տե ըը ապ ըող :
Խա սու սիկ = Պը տիկ տը տիկ . գոյն գոյն :

Ուսուցիչներու. — Երբն ու գետը պէտք է ցոյց տալ աշխարհ-
հացոյցին վրայ, եթէ կայ, ու կարճ բացատրութիւն մըն ալ. եթէ չկայ,
պէտք է պարտէզին մէջ մեւացնել ծառ, փայտ, — եւ հոն բացատրել
ասիկա աւելի կ'ըզօսցնէ փորձիկները եւ դիւրաւ հասկնալու ալ տրա-
մադիր կ'ընէ զանոնք :

ԴԱՍ 32. — ԳՐԻ ԵՒ ՀԱՇՅԻՒ

Աս շար թու, վար ժու հին գը ըեւ սոր վե ցուց
մե զի :

Այը բէ նը կըր նանք գը ըեւ :

Փայ տի կը տոր նե ըով ալ գը ըի ճե ւեր կը շե-
նենք :

ա բ գ դ ե զ ը թ

Մեր փայ տիկ նե ըովը, տու ներ ու խա զա լիկ ներ
ալ կը շի նենք :

Միշտ ու ըախ ենք . չենք ձանձա րա նար . մեր փայ-
տիկ նե ըուն հեւ : խա զա ըով շատ բան կը սոր վինք :
Քիչ քիչ պի տի վար ժը ուինք, տետ րա կի մէջ գը-
րեւ ս եր դա սե ըը :

2.

Թի իե ըը սոր ված ենք . կըր նանք գը ըեւ :
ի նը հատ են ու մէկ զը ըո :

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Մէկ երկուք երեք Չորս Հինգ Վեց Եօթը Ութը Ինը Չըրս

Ա սոնք ԹԸ ՈՒՍ, ՆԸ ՇԱՆ կ'ըս ուին: Հա շիւ նե ըը
աս Թիւե ըով կը գըա նը ուին:

Հի մա մեր գըն տակ նե ըով, պըզ տիկ հա շիւ նեը
կ'ը նենք:

Խոս ըով եր կու գըն դակ ու նեը, եր կուք ալ
Ա դաւ նի էն ա ուաւ: Հի մա չորս հատ ու նի:

Ես, վեց հատ ունէի. ե ըե քը Զա ըու հի ին
տը ուի, որ խա ղայ: Քո վըս ե ըեք հատ մը նաց:

Ըզ ըօ սան քի ա տեն, ի ըա ըու փոխ կու տանք
մեր գըն դակ նե ըը ու կը խա ղանք:

Ա մէն քըս ալ կը սի ըենք մեր ըն կեր նե ըը:

Ուսուցիչներու և. — Տառերն ու երկերը (ձեռագրի) լաւ մը ճանչ-
ցընել վերջը, անհրաժեշտ է է նաև գրել տալ ու փայտիկներով ալ
կազմել տալ զանոնք: Թիւերու մանր հաշիւները միշտ խաղի զնտակ-
ներով պէտք է ընել:

Տղոց աս աշխատանքին ուսուցիչները քչ-է քչ-իչ-իչ-է ուսու-
ցումը հաճելի ընելու համար, ինչ որ շատ ազդեցիկ ու սրտապնդող բան
մըն է յայտ ուսանողին:

ձա բո նի վարդ մը

Ծի ծեռ նակ

ԴԱՍ 33. — ՕԳՏԱԿԱՐ ԿԵՆԴԱՆՈՒՆԵՐ

Ծի ծեռ նակ. աս Թըռ չու նը, ամէն մարդ կը
ճանչ նայ:

Ծի ծեռ նակ ները, գա ըու նը կու գան եւ
ա չու նը կ'եր Թան. ասոնք նամ բորդ Թըռ չու-
ներ են: Ի ըենց բոյ նը կը շի նեն տու նե ըու մեջ
կամ պա տու հա նին քո վե ըը:

Շատ վար պետ ու խե լացի են, ի ըենց բոյ նը շի-
ներու եւ ձա գերը պա հե ըու հա մար:

Աս սի ըուն Թըռ չուն ները կ'ապրին՝ Թըռ ուսծ ա-
տեն նին՝ օ դէն մէ ջէն մի ջատ ներ բըռ նե ըով:

Ծի ծեռ նակը ծա ուե ըէն ու պար տէզ նե ըէն,
օ լա կան քա նի մը հա զար որդ կը ժող վէ:

ԲԱՌԵՐ

Օգ saw կար = Օ գուտ ու նե ցող :
Ճամ բորդ = Տե ղէ տեղ գացող :

Չ .

Արքայիկ

Ար քա յի կը շատ փոք ըիկ թըռ չուն մըն է :
Բա բակ կը տուց մը ու կա նա չի մօտ փե սուր-
ներ ու նի : Գըլ խուն վը բայ ալ , դե ղին պի սակ
մը կայ :

Ար քա յի կըն ալ , ծի ծեռ նա կին պէս մի շատ-
ներ ժող վե լով կ'ապ ըի :

Օր ուան մը մ էջ , կե բաժ որ դե բուն հա չի էը
չի գըտ նը ուիր :

Գի շե բա հաւ , առ թըռ չու նը , երկ րա գործ-
ներ բուն հա մար կ'աշ խա տի : Դաշ տի մեծ ու պըզ-
տիկ մու կե բը ջըն ջո դը ա սի կա է :

Մէկ գի շե բա հա էը տա սը կա տուի գործ կը
տես նէ :

Բ Ա Ռ Ե Ր

Պի սակ = Բիծ , նը շան :
Երկ րա գործ = Հող մը շա կող , ցո ըեն , գա ըի
ցա նող :
Ջըն ջող = Հատ ցը նող :

Դո դօ2

Ոգ նի

Մըկ նա քիս

Յ .

Դո դօ շը մեծ կակ գորտ մըն է : Տես քը սը գեղ
է . բայց շատ մը օ գուտ ներ ու նի :

Խե լա չի պար սիգ պա նը կը գնէ դօ դօ շը , ու
կը տա նի պաբ տէ վը , որ շատ նան :

Դո դօ շը , ա մէջ տե սակ որ դե բըն ու ճը ճի-
ները ժող վե լով կ'ու աէ :

Ոգ նի ին բո լոր մար մի նը , ոս կո ըէ սուր
փու շե բով ծած կը ուած է : Միշտ պար տէզ նե-
բու մէջ կամ ջը բոտ տե դեր կը բը նա կի :

Աս է, որ կ'ու տէ խո շոր որ դե ըր, Ե՛՛ ղոս նե ըր
ու ճեր մակ խո շոր որ դե ըր:

Ող նին՝ օ ձե ըրն ու կա թիճ նե ըրն ալ կը ժող-
վէ: Պէտք է պա հեւ եւ պաշտ պա նեւ ա նի կա:

ԲԱՌԵՐ

Տը գեղ = Դէշ տեսք ու նե ցող,
Պար սիգ պան = Պար տէղ պա հող,
Շո ղոս = Շո ղիքը շատ, ինչ պէս է ըր տուն:

4.

Մըկ նա քի սը, շատ փոք թիկ կեն դա նի մըն է,
որ մու կին կը նը մա նի, բայց կա տուն չի կըր նար
ու տել:

Մըկ նա քիսը, մի շատ, որդ ու տե ըվ կ'ապրի.
Աս է կաթ տը լող կեն դանի ներուն, է'ն պըզ տի կը.
ձեր մէկ մա տին չափ:

Տը ղա'ք, պէտք չէ օգ տա կար կեն դա նի նե ըր
չար չըր կեւ կամ մ'եռ ցը նեւ:

Ա նոնք մե ղի հա մար կ'աշ խա տին. պար տէ-
զին ու մեր տու նե բուն վը նաս հաս ցը նող բո ըր
որ դե ըր կամ մու կերը կը ժող վեն:

Հ Ա Յ Ր Մ Ե Ր

Տ Է Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Ա Ն Ա Ղ Օ Թ Ք

Հայր մեր որ յեր կի նըս, սուրբ ե ղիցի ա նուն
քո, Ե կես ցէ ար քա յու թիւն քո, Ե ղի ցին կամք
քո, որ պէս յեր կի նըս եւ յերկ ըի:

Ըզ հաց մեր հա նա պա զորդ, տո'ւր մեզ այս-
օր, Եւ թո'ղ մեզ ըզ պար տիս մեր, որ պէս եւ մեք
թո ղու մք մերոց պար տա պա նաց:

Եւ մի' տա նիր ըզ մեզ ի փոր ձու թիւն, այլ
փըր կեա' ըզ մեզ ի չա ըէ:

Ձի քո' է ար քա յու թիւն, եւ զօ բու թիւն եւ
փառք, յա լիտ եա նըս. ա մէ'ն:

Ուսուցիչներուն. — Աս Սրբազան եւ Աստուածուսոյց մէկ հատիկ
աղօթքը ուզեցինք զրարար դնել: Անշուշտ պէտք է ը- ի Բարեկեց
հասկցնել ուսանողին, բայց իբր ամենօրեայ ու գերազանցապէս պատ-
ուական աղօթք մը, զոր եկեղեցին, օրը քանի մը անգամ կը կրկնէ,
ահա ինչ է որ ամէն տղայ կատարելապէս սորվի զայն, հասկնայ ի-
մաստը եւ ըսէ. զո'նէ Ինչ է ու քնանալու պահուն:

ՅԱՆԿ ՆԻԻԹԵՐՈՒ

	Էջ
Յառաջաբան	Բ
Հայերեն գիրերը	8
Ձուկերը	9
Ծնող	10
Ժեպուռազ	11
Մանկապարտեզը	12
Իրագիտ. դասեր. <i>Կենդանիներու բնութիւնը</i>	13
Ի՞նչ բանով կ'ապրին	19
Անխել բիթերակը	20
Ի՞նչ կ'ընեն եւ ինչպէս կ'ապրին կենդանիները	23
Գեղը	27
Քօալա	29
Ասուծոյ բարութիւնը	32
Իրագիտ. դասեր. <i>Կենդանիներուն սնունդը</i>	33
Կասուն ու մանկիկը	35
Ո՞վ կը սնիէ ընկուզին ծառը	37
Յիսուս կը սիրէ պզտիկ տղան	39
Կախալ	41
Յոյրեք	42
Իրագիտ. դասեր. <i>Ժամանակը՝ որ, շաբաթ, ամիս</i>	44
Քիմիա	46
Տիպար աշակերտը	48
Թռչունները եւ անոնց կեանքը	50
Գիր եւ հաշիւ	55
Օգտակար կենդանիները	57
Հայր մեր. <i>Տերունակսն աղօթք</i>	61

ՅԱՆԿ ՆԻԻԹԵՐՈՒ ԱՅԲԵՆԱՐԱՆԻՆ (Ա. ՄԱՍ)

	Էջ
Գիրերու տեսակները, ձայնաւորներ ու կէտեր	2
Մէկ վանկով բառեր	6
Երկու վանկով »	9
Երեք վանկով »	12
Չորս վանկով »	14
Կարճ ու դիւրին խօսքեր	15
Գոյները	19
Կարճ ու դիւրին խօսքեր	21
Կենդանիներուն ձայնը	23
Կարճ ու դիւրին խօսքեր	25
Իրագիտական դասեր ու բառեր	28
Մեր տունը	30

ՄԺ
Ս Զավթ

20225

2013

« Ազգային գրադարան »

NL0055247

